

A PEDAGÓGIAI RENDSZER

Dr. Kaposi József

2014

Pedagógiai rendszer:

- Új keletű fogalom a magyar szakirodalomban
- Hol érhető tetten?
 - ▣ Az elmúlt 50 év innovációs folyamataiban(iskolakísérletek, alternatív iskolai programok,)
 - ▣ A külföldi példák vizsgálatakor
- Bár magát a fogalmat sokszor nem használják explicit módon, az általa meghatározott jelenségcsoport létezik
- Országonként más és más sajátossága válik hangsúlyossá
- Néhány példa könnyebben érthetővé teszi a későbbi definíciót

Nemzetközi kitekintés – Hollandia I.

- Nincs nemzeti alaptanterv, csak az alapvető fejlesztési célok
- Ezekhez kapcsolódóan nem kötelező jelleggel használható kerettantervek, illetve azokhoz igazodó tananyagok/tananyagcsomagok készülnek
- Az anyanyelv és a matematika kiemelt területek, amelyekhez országosan kötelező követelmények, sztenderdek kidolgozása kezdődött el.
- A holland tanulási rendszerek kidolgozása, a tananyagok előállítása, terjesztése és árusítása kereskedelmi tevékenység.
- A megvásárolt tananyagok az iskola tulajdonát képezik.
- Az eszköz jellegű elemek teljes mértékben jelen vannak a rendszerben (értékelő eszközök is)

Nemzetközi kitekintés – Hollandia II.

- Az oktatási reformtörekvések meglehetősen jól dokumentáltak, ugyanakkor olyan gyorsak és gyakoriak a változások, hogy a tankönyvekkel foglalkozó kiadóknak és oktatási terjesztőknek nagyon rugalmasnak kell lenniük.
- Hollandiában a tankönyveknek és programoknak nincsen „központi” akkreditációja.
- A továbbképzési programok és a tanácsadás előírt követelmény, és ezek az iskolaértékeléseknek is részei.
- A Holland Oktatási Felügyelőség feladata az iskolák hatékony működésének és színvonalának nyomon követése
→ az iskolákat saját értékelési és minőségbiztosítási rendszer kiépítésére buzdítják.

Nemzetközi kitekintés – Egyesült Királyság I.

- Hagyományosan decentralizált oktatási rendszer
- Centralizációs törekvések
 - 1988 → Nemzeti alaptanterv
 - 1992 → OFSTED (Office of Standards of Education)
 - Tanulói teljesítménymérés, tantervek megvalósulásának nyomon követése, intézményi rangsorok készítése
- QCDA (Qualification and Curriculum Development Agency)
 - felelős a tantervi fejlesztésért, a kapcsolódó értékelések fejlesztéséért és a képesítések gondozásáért
- A NAT-ra épülő egyes további „termékek” kidolgozásában piaci szereplők hangsúlyosak. Az intézményi szintű felhasználás kérdéseit illetően azonban már az intézményeké a meghatározó szerep.

Nemzetközi kitekintés – Egyesült Királyság II.

- **A rendszer fontos szereplői**
 - **Vizsgáztató/értékelő testületeknek** (a tantervek részletes kidolgozása, és elküldése a QCDA-nak elfogadásra, vizsgák kidolgozása)
 - **Kiadók** (tankönyvek előállítása piaci alapon, egyre inkább egyes vizsgáztató testületekkel „szövetségében”)
 - **Helyhatóságok** (célértékek, elérendő célok kijelölése a területükön működő iskolák számára)
 - **Az intézményi szereplők, iskolák** (maguk dolgozzák ki a saját helyi tantervüket, de választanak egy értékelő testületet, amely anyagai meghatározóak ebben a munkában.

A pedagógiai rendszer értelmezése a különböző hazai oktatáspolitikai dokumentumokban

- 1993. évi LXXIX. közoktatási törvény
 - „Az oktatási miniszter közoktatás-fejlesztéssel kapcsolatos feladata az oktatási programok (pedagógiai rendszerek) – így különösen ajánlott pedagógiai program és tanterv, valamint az erre épülő tanítást-tanulást segítő és értékelő eszközrendszer, továbbá a gyakorlati alkalmazást lehetővé tevő, illetve segítő akkreditált pedagógusképzési és -továbbképzési kínálat, pedagógiai szakmai szolgáltató tevékenység – kidolgozása, kiadása.”
- NAT 2007
 - „a pedagógiai rendszer a tanítás-tanulás megtervezését-megszervezését segítő, választható dokumentumok, szakmai eszközök rendszere.”

A pedagógiai rendszer szakirodalmi definíciója (Falus és mtsai, 2012)

- A pedagógiai rendszer adott pedagógiai cél vagy célok elérése érdekében, adott pedagógiai koncepció alapján kidolgozott hételemű rendszer, melynek részei:
 - pedagógiai koncepció,
 - tanulási-tanítási program,
 - a tanulási-tanítási egységek leírásai,
 - tanulási-tanítási eszközök,
 - értékelés és eszközei,
 - pedagógusok felkészítési programjai,
 - szakmai háttértámogatás és programkarbantartás a fejlesztő műhely részéről.

A pedagógiai rendszer elemei – pedagógiai koncepció

- kifejti a pedagógiai rendszer céljait (kompetenciaalapú képzés esetén a kifejlesztendő kompetenciákat) és e célok kiválasztásának és megfogalmazásának szempontjait
- bemutatja a rendszer fejlesztésének elvi alapjait, beleértve a fejlesztők pedagógiai szemléletmódját, a követett pedagógiai és pszichológiai, szaktudományos és módszertani elveket
- felvázolja a pedagógiai rendszer helyét, szerepét a képzés egész rendszerében, meghatározza a tanulói célcsoportot, a pedagógusoktól elvárt felkészültséget és az alkalmazó iskolával szembeni elvárásokat
- indokolja a rendszer keretében kidolgozott taneszközök célszerűségét és alkalmazásuk módszereinek sajátosságait
- megjelöli a rendszer folyamatos alkalmazásának és minőségbiztosításának
- Feltételeit: a pedagógusok felkészítésének, szakmai fejlődésének, folyamatos támogatásának, valamint a rendszer értékelésének előírt formáit

A pedagógiai rendszer elemei – tanulási-tanítási program

- A tanulási-tanítási program a pedagógiai rendszer méretétől, jellegétől függően különböző terjedelmű és részletezettségű lehet. Mindenképpen tartalmazza a következőket:
 - ▣ A rendszer céljainak, célrendszerének részletes bemutatása, a koncepcióban megfogalmazott általános célok részletezése, követelmények kifejtése
 - ▣ A tanulási-tanítási egység tartalma, annak elrendezése
 - ▣ A feldolgozás időkerete
 - ▣ A javasolt oktatási módszerek és eszközök
 - ▣ A tanulás domináns szervezési módjai, munkaformái
 - ▣ Az értékelés módszerei, eszközei

A pedagógiai rendszer elemei – tanulási-tanítási egységek leírásai

- Minden olyan esetben, amikor a pedagógiai rendszer több témát ölel fel, több évfolyamra terjed ki, elengedhetetlen a pedagógiai rendszert alkotó részegységek, témák (modulok) leírása
 - A tanulási-tanítási egység címe, alcíme
 - A tanulási-tanítási egység célmeghatározásai
 - A tartalom elrendezése
 - A feldolgozáshoz ajánlott idő
 - Felhasználási terület
 - Ajánlott feldolgozási mód
 - Az eszközrendszer
 - Változatok (az ajánlott feldolgozási mód változatainak leírása → egyéni igényekhez igazítás)
 - Értékelés
 - Források

A pedagógiai rendszer elemei – tanulási-tanítási eszközök

- A tanulási-tanítási eszközök a pedagógiai rendszerek azon elemei, amelyekkel a pedagógus és tanuló munkája során közvetlen kapcsolatba kerül. A rendszer koncepciója, szemléletmódja az eszközökön keresztül jut el a tanulóhoz.
- Nagyon fontos, hogy az eszközök megfelelően tükrözzék a rendszer tervezőinek szemléletmódját
- Taneszközök gazdag választékát célszerű összeválogatni, vagy ha nem elérhető, létrehozni

A pedagógiai rendszer elemei – az értékelés eszközei

- A pedagógiai rendszer feladata az, hogy a tanulók kiinduló szintjének figyelembevételével, abból kiindulva juttassa el őket a kitűzött célhoz.
- Ennek érdekében szükség van az induló szint diagnosztizálására, a tanulási folyamat nyomon követésére és végül az elért eredmények számbavételére. Mindezek érdekében a pedagógiai rendszerek tartalmazzák:
 - azokat a diagnosztikus eszközöket, amelyek segítségével fel lehet tárni a tanulók előzetes ismereteit, tanulási szokásait és képességeit;
 - a tanulók előrehaladását jelző, formáló-fejlesztő értékelési eszközöket;
 - a pedagógiai rendszer végső céljait jelző kritériumok elérését mérő, összegző értékelés eszközeit.
- Mindhárom értékelési forma esetében rendelkezésre kell állniuk maguknak a mérőeszközöknek és az ezek használatához, elemzéséhez, kiértékeléséhez mennyiségi elemzéséhez szükséges útmutatásoknak.

A pedagógiai rendszer elemei – a pedagógusok felkészítési programjai

- Pedagógusfelkészítési programnak az egy adott rendszer alkalmazására és alkotó továbbfejlesztésére szolgáló csoportos vagy egyéni, személyes részvétellel vagy távoktatási helyzetben megvalósuló képzéseket tekintjük.
- A pedagógusfelkészítés az alap- és a továbbképzés keretében történik. Meg kell különböztetnünk
 - az általános,
 - a korszerű módszerek és eszközök használatára,
 - az innovációra,
 - a rendszerszemléletre történő
 - és az egyes pedagógiai rendszerek használatára történő speciális felkészítést.

A pedagógiai rendszer elemei – szakmai háttértámogatás

- Szakmai háttértámogatáson a rendszer fejlesztője vagy pedagógiai szolgáltatók által a felhasználó számára a fenntarthatóság és minőségbiztosítás érdekében kifejtett tevékenységet értjük
- A pedagógiai rendszerek sikeres fennmaradásának elengedhetetlen feltétele a támogató rendszer kiépítése

Köszönöm a figyelmet!